№ 81 (277) Ausgabe A.

HOMAN

Bieɫaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies. - 90 f.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-ai staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. - Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 81 (277) Hod III. Wilnia. 15 kastryčnika 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

Telehramy.

LONDON. (Reŭter). 13.X. Serbski ministr-prezydent Pašyč skazaŭ što na jaho pahlad mir skora budzie, moža być jašče prad Kaladami. Treba spadziawacca što tak zwany sajuz narodaŭ zrobić budučyja wojny niemahčymymi.

HAAGA. 13.X. Adkaz niamieckaha ŭradu staŭ u Londonie wiadomym u subotu ŭwiečary i w zwiazku u teatrach, kinematohrafach i inšych hramadzkich miascoch walicca ja radaść. Pieli nacyjanalny hymn i pradstaŭlenni pierarywalisia. Panuje ahulnaja dumka, što kaniec wajny ciapier tolki pytańnie karotkaha času. Niadzielašnija hazety pišuć, što nia možna jašče wieryć ščyraści niamieckaha pradłažeńnia. Hazety kažuć, što kali niemcy dumajuć, što ciapier možna sieści zastołna konferencyi, kab zrabić zhodu, to jany horka mylacca. Da warunkaŭ Wilsona Francyja i Anhlija dadaść swaje warunki. Wilson nie dastanie ad swaich sajuźnikaŭ zhody na zamireńnie, kali nia buduć dadzieny harantyi, što Niamieččyna budzie pabita. Hazety pieraličajuć potym wielmi daloka idučyja hetkija harantyi.

U Šwajcaryi adkaz Niamieččyny zrabiŭ dobraje ŭražeńnie. Publika peŭnaja, što mir ciapier blizki. Francuskašwajcarskaja hazeta «La Fej» piša: „ciapier Wilson pawinien adkryć karty i pakazuć ščyraść swaich pryncypaŭ, abo ich partyjnaść.“

BERLIN. 14.X. **Uradowa.** Na pradłažeńnie mira niamieckaha ŭradu prezydentu Wilsonu pačałosia wialikaje ckawańnie francuskich i anhlickich hazet praciŭ byccam systematyčnaha niščeńnia našymi wojskami pry adstupleńni paŭnočnaj Francyi. Niachaj świet wiedaje, što hetaje ckawańnie čystaja mana i wydumana nieprytacielskimi hazetami, kab uzoŭ razdraźnić złość i wypieradzić mir, katoraha my chočam. Ale, hetaj praŭda: San-Kanten, Kaambre, Due, Laon— heta dymiučyjasia ruiny, ale adkaz padaje tolki na nieprytacielskich lotnikaŭ i artyleryju, katoryja cełymi tydniami abstreliwali hetyja miesty hranatami brageramі.

KONSTANTYNOPOL. Achmet Ryza naznačany prezydentam senatu. Nowaje ministerstwa arhanizujecca. Jano nia jošč niemcafobskaje, jano nie warožaje niemcam i nia zrobić separatnaha mira. Ministerstwa Talaata jašče nia wyšła ŭ adstaŭku. Adnosiny tureckaha ŭradu biazumoŭna karektnyja i zasłužawajuć biazumoŭna pryznańnaści.

KONSTANTYNOPOL. 13.X. Parlament adkryty siahońnia pasławaj pramowaj sułtana, katory napaminaje ab ciažkim pałažeńni, u katorym apynułasia Turcyja z pryčyny razwału Baŭharyi. Razam z centralnymi dziaržawami Turcija pradłažyła nieprytacielam mir, ale razam z swajmi sajuźnikami Turcija pryniała miery dla biezpečnaści kraju. Parlament wybraŭ swaim prezydentam Halila, boĺšasciu 70 hałasoŭ.

HAAGA. 13.X. Hazety nakazywajuć z Wašyngtona. što z pryčyny adkryćcia ahitacyi na čaćwiertuju wajennuju amerykanskuju pazyku prezydent Wilson zajawiŭ, što apošnija zdareńni pawinny jašče pawialičyć cikaŭnaść da hetaj pazyki. «Ja spadziajusia, skazaŭ jon što maje suhramadzianie pazwolać mnie skazać im ščyra. što najlepšaje, što možna ciapier zrabić—heta pamahčy nowaj wajennaj pazycy daści mahčymaj wyšyni. Ciapier amerykanskija siły rasšyrajucca, jak nikoli dahetul i asłableńnie nastroju ŭ Amerycy wyzwała-b suświetnuju katastrofu. Pałažeńnie krytyčnaje i my pawinny sabrać usie našyja siły, kab prawieści ŭ žyćcio naš plan.

ROTTERDAM 14.X. U Šefiinie ministar Čerčyl mieŭ pramowu, u katoraj, miž inšym, skazaŭ: «duša niamieckich militarystaŭ čarniej čymsia kalinebudź. Dowadam jošć zatapleńnie torpedaj pasažyrskaha parachodu «Lenster». Wielmi patrebny haranty i prad samreńniem, ale našyja warunki buduć dyktawacca nia pomstaj i nienawiściaj, ale tolki rozumam. Abawiazak anhlickaha ŭradu zabaspiečyć nas harantyjami, kab paślej my nia byli prymušany da nowaje wajny.

BUKAREŠT. Orhan uradu „Steaguł“ piša: „sajuźniki pawiačajuć Rumynijaj na karyść Baŭharyi. Jany maniacca addać Baŭhary i ŭsiu Dobrudžu.

MASKWA (W.T.B.). 10.X. «Prawda» nakazawaje, što čechi ŭzarwali dwa byki wialikaha wołskaha mostu. «Izwiestija» nakazywajuć, što ŭ Čerepowieckim pawiecie Noŭharadzkaj hub. zabity niewiadomymi arhanizatar kamitetu batrakoŭ. U adkaz na heta razstreleny: duchawienstwa z jepiskapam, ihumieńnia i 8 inšych asob.

Wodłuh prywatnych wiestak brat b. cara, Michaił prabawaŭ uciekać i byŭ zabity swajoj wartaj.

WAŠYNGTON (Reŭter) 13.X. Uradowa. Parachod «Ticonderoga» zatopleny 30 wieraśnia.

Protest Biełaruskaha Uradu i Rady Biełaruskaje Narodnaje Respubliki proci žadańnia Polščy zachapić Biełaruskuju Ziamlu.

7 kastryčnika Biełaruski Narodny Sekretaryjat i Rada Biełaruskaje Narodnaje Respubliki padali niamieckamu rejchskancleru, prynucu Maksu Badenskamu protest proci planu Polščy zachapić časć Hrodnienskaje i Wilenskaje huberni.

Wilnia, 15 *kastryčnika 1918 h.*

Ci prymuć koalicyjnyja dziaržawy pradłožany Niamieččynaj mir, ci nie, adnak my nie pamylimsia, kali skažam, što mir užo nie za harami. Mir pastanowić ab doli mnohich narodaŭ jak wajujučych tak i niewajujučych. Na miry raświažacca i dola Biełarusi, tam pakažacca, ci budziem my haspadarami ŭ swaim krai, ci budziem wolnym bahatym i niezaležnym narodam, ci mo' parabkami ŭ čužnikoŭ. I choć biełaruski ruch nikoli nia schiniecca prad siłaj, choć my zaŭsiody budziem dabiwacca i dabjomsia naapošku swajho, to adnak u hety histaryčny mament my pawinny napiać usie swaje siły, kab abaranicca ad čužackaj niawoli.

Biełaruś z samaha pačatku swajho kulturnaha byćcia była niezaležnym hasudarstwam śpierša adna, a paśla złučyŭšysia z Litwoj. Praz daŭhi čas swajho histaryčnaha žyćcia biełarusy wiali wialikuju baraćbu z maskoŭcami i palakami dziela abarony swaje niezaležnaści. U kancy pakaryŭšysia sile, buduč ŭ ciažkim jarmie polskim i maskoŭskim, biełarusy nikoli nie pakidali žadańnia stać uznoŭ niezaležnymi. Hetaja wialikaja ideja našaje niezaležnaści, što čyrwonaj nitkaj prachodzić praz usiu našuju historyju, była jak z pryčyny pačućcia biełaruskaha narodu swaje samabytnaści, swajho nacyjanalnaha «ja», tak i z patreb ekanamičnaha charakteru. Tolki ŭ zaležnaści Biełaruś moža prawodna raźwiwacca i zakrasawać ekanamična. Biełaruś pad Polščaj abo Maskoŭščynaj abo padzielenaja miž imi budzie pod wajnoj pamiž dziaržaŭnym i biełaruskim narodam. Aprača samych palakoŭ, jašče nichto nie hawaryć ab pryłučeńni Biełarusi da Polščy i jošć balej peŭnaści, što ni ŭsia Biełaruś, ni časć jaje da Polščy nia budzie pryłučana, adnak pahladziecie jak palaki ŭžo hatujucca pałasawacca našym dabrom. Jany ŭžo namiecili, kab zmienšyć u siabie narodu, pierasialić da nas za Bahor i naahuł na Biełaruskuju ziamlu kala 10 miljonaŭ swaich mazuraŭ. Ab hetym nakazywajuć polskija hazety. Nia toje ważna 10 ci kolki tam miljonaŭ palaki chočuć pierasialić mazuraŭ na našuju ziamlu, a ważna toje, što kali-b Biełaruś była pryłučana da Polščy, to mazuroŭ da nas rapeŭna pierasialali-b. Wiedama, kali-b palaki pierasialili miljony swaich žycharaŭ na našuju ziamlu, to biełarusam pryšłosia-b uciekać z swaje Baćkaŭščyny abo na fabryki ŭ Polšču, abo jašče praściej pajšci za parabkoŭ da polskich panoŭ. Woś hetaja ekanamičnaja niebaśpiečnaść hety strach ekanamičnaj śmierci aŭabliwa pawinien prymusić usich hramadzian Biełarusi biaz roźnicy wiery i nacyi papiecca ab niezaležnaści našaha kraju. Možna wybirać adno z dwuch: abo niawola ŭ polskich panoŭ, abo: wolnaja niezaležnaja Biełaruś. Nia hledziačy na toje chto pabje, a chto budzie pabitym, kali-by kaniec wajny nia byŭ, hołas narodu zaŭsiody budzie mieć wialikaje značeńnie. Na konferencyi, što ŭsiakaje pryłučeńnie časci Biełarusi da Polščy abo da Maskoŭščyny budzie pryčynaj nowych wadak pamiž narodami, budzie pryčynaj nowych wojnaŭ. Hetkim paradkam palityčnaje pałažeńnie dla nas moža jašče balej karysnaje, čymsia dla tych što chočuć nas paniawolić. Treba tolki padawać swoj hołas, treba kab świet wiedaŭ čaho my chočam. Usiakaje našaje ŭzdčańnie nieprytacieli našyja tłumačać na swaju karyść. Sprawaj kožnaha biełarusa, kožnaha hramadzianina našaha kraju ciapier jošć damahacca niezaležnaści Biełarusi. Za ziamlu, ščaście i woiu, za Niezaležnuju Biełaruś kožny pawinien być hatoŭ addać swajo žyćcio.

U sprawie pryjezdu Papieskaha Nuncija.

Pryjezd papieskaha nuncija u Litwu i Biełaruś maje wialikaje značeńnie ŭ žyćci narodaŭ, žywučych u hetych krajoch.

I my biełarusy pawinny taksama pryrychtawacca na sustreču Hościa, ale razam z hetaj sardečnaj sustrečaj my pawinny ŭsiudu wykazać jaki my ciarpim ucisk z boku našych niaprošanych apiakunoŭ - palakoŭ.

Treba sarwać masku z tych, što tak hłasna kryčać ab swajoj katalickaści, ale kato yja nas ciahnuć nie da Karaleŭstwa Niabieskaha, ale da karaleŭstwa Polskaha, bo jano ich bolš cikawić, čymsia Kaścioł.

Tut sialanie biełarusy nia majuć rodnaj mowy u Kaściele, nie razumiejuć praŭd wiery, a ksiandzy endeki hawo-

rać im kazańni ab patrebie pasłać petycyju, kab pryłučyli nas da Polščy, a sialanie, pryzwykšy wieryć ksiandzu, padpisawajuć petycyju na swaju haławu. I heta nia jość rabota paasobnych ludziej, nie heta rabota systematyčnaja. Heta-ž biełarusaŭ Waŭkawyskaha pawietu zmušajuć nazywać sabie palakami i padpisywać petycyi, dy ci adnaho tolki Waŭkawyskaha pawietu. Hetaj polonizatarskaj rabotaj zaniaty ksiandzy ad hary da nizu, usio heta na ŭsłuhach Waršawy.

Sioleta ŭ časie Božaha cieła hawaryŭ kazańnie ks. prałat Lublaniec i dumajecie, što tam było ab uračystaści? Dzie tam, ks. Lublanieć płakaŭ, što niama... polskaha wojska (jak raz tady razahnali polski korpus u Babrujsku, što hetak ździekawaŭsia nad biełarusami).

Ważmicie kazańni u kaściołach u Wilni—heta patryotyčnyja mowy, heta hutarki ab tym, jaki karol kali u Polščy byŭ.

My wiedajem kudy ciahnuć nas ks. ks. Jasienskija, Šyłkiewičy, Sorginy, Lublancy i inš, ale zdajecca, što tudy wy pojdziecie sami, biez biełarusaŭ.

Waročajučysia da pryjezdu J. E. ks. Nuncijuša, treba, kab biełarusy byli hatowy da raboty. Treba kab u kožnym miescy, dzie-by jon nie zastanawiŭsia, delehacyja ad biełarusaŭ składała memoryjały. U memoryjałach treba pakazać tyja kryŭdy jakija my majem z boku polskaha endeckaha duchawienstwa. Da takich kryŭd naležać niedapuščańnie biełaruskaj mowy ŭ Kašcioł i ŭ Seminaryi, pieraśledawańnie ksiandzoŭ biełarusaŭ i klerykaŭ u duchoŭnych seminaryjach, wyśmiejwańnie malitwaŭ u biełaruskaj mowie, adhaniańnie ad spowiedzi za pasyłańnia dzieciej u biełaruskija škoły admowa ksiandzoŭ wučyć relihiju u biełaruskich školach i h. p. žalby.

Hetkija zdareńni pawinny być apisany ŭ memoryjałach, heta daść mahčymaść Apostolskamu Pasadu aryjentawacca ŭ našych relihijnych sprawach.

Bo dziŭna, zapraŭdy, Kašcioł Katalicki pazwalaje, a badaj nawiet wymahaje, kab narod nawučali wiery ŭ rodnaj mowie. Jak wiedama ŭ Rymie drukujucca relihijnyja knihi uwa ŭsich mowach jakija tolki jość na świeci i raptam z 270 moŭ, jakija jość na swiecie, mowu biełaruskuju ŭ nas palaki pryznajuć škodnaj dla Kaścioła. Wiedama što Kašcioł nawiet i nia wiedaje što tut mowa biełaruskaja uciskajecca a robiać heta tolki našyja nieprošanyja apiakuny palaki, a ŭsia biada po tym kładziecca na Papieža i Rym.

I. Daubnia.

Wučycielski źjezd.

Pieradrukowawajem z «Беларускага Шляху» žmieniu wiestak ab źiezdzie wučycialoŭ Mienskaha pawietu:

„29-30 žniŭnia ŭ Miensku adbyŭsia źjezd narodnych wučycialoŭ Mienskaha pawietu. Usiaho na źjezdzie było kala 200 čaławiek. Kali spomnić wučycielski zjezd hetaha-ž samaha pawietu, jaki byŭ hod tamu nazad, to my ŭbačym wializarnuju rožnicu pamiž tym što było i što my majem ciapier. Było toje, što kali chto-niebudź z učaśnikaŭ źjezdu pačynaŭ hamanić pabiełarusku, zaŭsiody padyjmaŭsia taki strašny šum, što ŭ kancy aratara ledź za nohi nia ściahawali z katedry i nie pazwalali nia tolki hamanić pabiełarusku, ale newiet spaminać ab Biełarusi. Tut, kazali jany, jość „сѣверо-западный край“ i nijakaje Biełarusi niama. ŭsio heta polskaja intryha, panskaja wydumka i h. d.

Šmat brudnych pamyjaŭ wyliwałasia na hałowy našych lepšych dziejačoŭ, naš nacyjanalny ruch staralisia abmalawać najčarniešymi chwarbami. A ciapier my bačym niešta zusim inšaje. ciapier chto hamanić na swajoj rodnaj biełaruskaj mowie sustrakajuć šumliwymi woplaskami, ciapier takim arataram rabili awacyi i niama balej užo tych prakłatych pytańniaŭ ab našaj mužyckaj mowie, ab literatury, nacyi i h. d.. ciapier čujecca niešta takoje, što my nazywajem nacyjanalnaj świadomaściu. Adnym słowam my bačym na źjezdzie nie hramadzian „Сѣверо-западнага края“, a ščyrych synoŭ Biełaruskaje ziamli, katoryja kachajuć swaju Baćkaŭščynu i žadajuć ščaścia swajmu harotnamu narodu. Dosić tolki pakazać na tyja rezalucyi, ŭ katorych kažacca ab tym kab: 1) uwa ŭsich pačatkawych školach uwiesci nawučańnie rodnaj biełaruskaj mowy i 2) delehawać dwoch swaich pradstaŭnikoŭ u Radu Biełaruskaje Narodnaje Respubliki, jak dla nas zrazu stanie jasnym toj pierawarot, jaki zrabiŭsia ŭ našaj pracoŭnaj narodnaj intelihencii. Toj perawarot, jaki ŭ apošnija časy robicca ŭ psychicy šyrokich narodnych mas, kali ciomny narod pačaŭ pačuwać sam siabie, swoj nacyjanalny charaktar.

Biazsumleŭku, što i narodnaje wučycielstwa, katoraje ŭ swajej wializnaj bolšaści wyšła z narodu, z tych-ža samych kurnych chat, wučycielstwa, katoraje tak blizka žywie z narodam, razam pieražywaje i radaść i hora, jano jašče balej adčuwaje ŭ swajej dušy hety pierałom, starajecca jaho aformić, nadać balej-mieniej prawilny źmiest hetamu nowamu kirunku narodnaha tworstwa. Hałŭnym fermentam i skulptaram hetaha wializarnaha procesu samapaznańnia biełaruskaha narodu, biazumoŭna jość tyja narodnyja wučyciali, što wiarnulisia z wajennaj służby, dzie jany ŭ časie rewalucyi pracawali ŭ biełaruskich wajskowych arhanizacyjach. Wiarnuŭšysia damoŭ, jany z nowymi siłami, z wieraj u lepšuju budučynu i ščaście swajho siermiažnaha narodu, uzialisia za kulturna-aświetnuju pracu.

I pahladzieŭšy na enerhičnyja twary hetych zdarowych maładych ludziej, na ich pałajučyja ahniom wočy, tak i chočacca skazać razam z našym narodnym pieśniarom: — Žyŭ biełarus — i budzie žyć.

Tak, ciapier nichto nie pahasić taho światoha prometejewaha ahniu, jaki zapaliŭsia ŭ dušy našaje narodnaje intelihencyi i my možam tolki witać našaje narodnaje wučycielstwa Mienskaha pawietu, katoraje pieršaje padniało štandar baraćby za nacyjanalnuju biełaruskuju školu

Homo Novus“.

Z DAROHI.

Na čyhuncy. Ciapier, jak stała možna jeździć u swaim okruzie pa čyhunkach biaz propuskaŭ, majučy tolki pašpart Obost, u wahonach poŭna narodu. Zawodžu pamału hutarku. Wiedama ab Biełarusi. Usie pasažyry trochi wiedajuć ab biełaruskim ruchu, a taksama ab arhanizacyi biełaruskaha hasudarstwa. Ale woś adna z pasažyraŭ hłybiej znajoma z biełaruskaj sprawaj. Z joj ja pačynaju

Jana tutejšaja šlachcianka, i spahadaje biełaruskamu adradžeńniu, adnak sama dobra nia wiedaje da jakoha narodu naležyć (zdajecca čaho-ž jaśniej — žywieś zdaŭna na Biełarusi, nie pryjažd žamaja, a tutejšaja, značyć biełaruskaj, ličyć siabie hramadziankaj hetaha kraju i baronić jaho intaresy. Prad wajnoj jana była wučycielkaj u rasiejskaj škole i zaŭsiody zławała na maskoŭcaŭ, što tyja zahadywali wučycialom ubiwać u hałowy dzieciam, byccam jany «ruskija». Ale woś pryšli niemcy, paradki źmianilisia i pajšli polskija škoły; ja, kaža, stała wučycielkaj u polskaj škole. Ale tut taksama, jak raniej u rasiejskich školach, zahadali ŭmaŭlać dzieciam, što jany palaki. Jak pieršaje było niesprawiadliwa i prastupna, taksama i heta druhoje. Pry maskoŭcach jašče možna było wykrucicca ad nia hodnaha kalečańnia dziciačaj dušy, nahlad tam nad wučycielem byŭ słabiejšy, u polskaj ža škole nia wykruciŭšysia musiš manić dzieciaci, psawać jahonuju dušu, nachinać da zdradnictwa swajho narodu. Heta było, kaža wučycielka, proci majho sumleńnia, ja hetaha nie mahła zrabić i pakinuła školu, ciapier doma dahladaju haspadarki i dumaju ŭ hety ciažki čas i hotym być karysnaj dla kraju.—A čamu, pytajusia wy nie chacieli wučyć u biełaruskaj škole? A ciž niemcy pazwalajuć zakładać biełaruskija škoły? ździwiłasia wučycielka.. — Pazwalajuć kažu, čamu-ž jany majuć nie pazwalać. A ŭ nas dumajuć, što i „Homan“ niemcy zabaraniajuć wypisawać i ŭ bezirk „Homan“ nia prychodzić, dastajom tolki budučy ŭ Wilni, tymčasam polskaj hazety u Bezirk šmat prychodzić. Ja spomniŭ, što heta ŭžo nia pieršaja žalba, što „Homan“ ŭ becirku nia možna wypisać. Winawaty ŭ hetym žandary—paznanskija palaki. Dziŭnym zdajecca, što nawat časam intelihentnyja ludzi mohuć hetak nia wiedać. A tymčasam, jak ja pierakanaŭsia ŭ darozie, na prawincyi wielmi pašyrany dwa praciŭnyja sabie pahlady: to kažuć, što niemcy pamahajuć biełarusam, to ŭznoŭ, što niemcy ŭsio biełaruskaje zabaraniajuć. Našyja niepryjacieli nia śpiać, jany robiać usio, kab nia dać našamu narodu pracierci i adčynić swaje wočy, kab i dalej nad im ździekawacca i panawać.

(dalej budzie).

Achwiara Bohu.

(Biełaruskaja kaska).

Wot žyŭ sabie adzin staryčok, adzin a inym dušoju. Nu jon žyŭ i sabraŭ hrošy siłu wialikuju. Dažywaje jon wiek i čuje sam, što užo mnoha nia žyć jamu. Čuje sam—nia žyć mnoha—i dzie ž jamu hetyja hrošy dzieć? Nu wot ciapier, dyk u carkwu, chto świečku kupić, chto u skarbonku, chto jak, nu a ŭpiarod hetaha nia było; upiarod było tak: sabraŭ chto hrošy, ci chleba, chto ča Bohu achwiarawać—pojdzie na pole, razwiadzieć ciapło, woźmie i pałoža na ahoń. Dym hety i jdzieć pa pawietry i dachodzić da Boha.

Nu wot hety stary wyšaŭ na pole, zapaliŭ ciapło ŭ kuściku i spaliŭ tyja hrošy. Dym toj pašoŭ pa pawietry. Boh tuju achwiaru i pryniaŭ jaho.

I ssyłaje dwuch aniałaŭ: prasiecie, haworyć, u jaho: što jamu ad Boha treba? Hetyja aniały prylatajuć: „stary, haworać, što tabie ad Boha treba?“—A mnie, dziakuj Bohu, ničoha nia treba! Tady hetyja aniały prylatajuć da Boha i haworać: „skazaŭ toj stary, što mnie, kaža, ničoha nia treba!“ — Jak to staromu čaławieku ničoha nia treba? Idzicie, jašče zapytajciesia: mo' jon čaho-niebudź choča ad Boha! Jany palacieli: stary, haworyć—čaho ty chočaš ad Boha? — A mnie, dziakuj Bohu, ničoha nia treba: syty, prykryty. A kali syty, cieła prykryta, dy bolš ničoha mnie i nia treba!—Nu, idziecie-ž zapytajcie ŭ trećci raz, što jamu treba ad Boha, mo, jon čym—niebudź choča być? Nu zaraz jany źlacieli da taho staroha. „Stary, što tabie treba ad Boha? — A mnie dziakawać Bohu ničoha nia treba! — „Mo, čym chočaš być?“ Nie, tak, haworyć, ničym nie chaču być — ni stanawym, ni spraŭnikam, ni mirawym, ni čleram, a tak widžu na świecie niakuratnaść — wot, u nas bywaje, brat brata łaje, syn baćku, baćka syna,—a ja-b, haworyć, žmiryŭ byŭšy Boham!

Prylacieli aniały k Bohu: «tak i tak, Boža: ničym nia choča być, tolki choča być boham!» — Nu, idzicie, haworyć, ważmicie jaho! Nu, jany źlacieli i uziali jaho na nieba.

Tak Boh miłaśliwy uziaŭ, zaraz usiu ŭładu swaju i addaŭ: jak chočaš, tak i žmiraj, na poŭnuju wolu twaju addaju! Nu addaŭ Boh usiu ŭładu,—jon usio i znać staŭ: chto što zrabiŭ, chto skazaŭ.

Nu tak zaraz staŭ jon boham i pačali dwa braty dzialicca: adzin ślapy, druhi widuščy. Stali hetyja dwa braty dzialicca i hety widuščy—sabie mierku chleba nasypić dy: ščupaj, kaža, —ci poŭna! Jon sabie jaje. Tady woźmie, mierku, pierawiernieć—na dno nasypić: «Nu, ščupaj iznoŭ, ci poŭna»? — Poŭna! Dyk jon jamu u zasiek. Nu, hety staryk widzić hetuju niakuratnaść — napuściŭ tut małańni, traskatni, hrom taki; uziaŭ damy palić! Tak zaraz—wot, wiedama, wyšli i stary i mały, dawaj Bohu malicca. «Ach, Boža! nowy boh, a jaki nieŭkawyrny! Stary Boh, toj daŭ, što chočaš, to j rabi da strašnaha sudu. A heta ž: niachaj Boh zakryje ad hetakich udaraŭ, jašče z rodu takich nia było. I niachaj Boh nas kryje ad hetakich bahoŭ!“ Zaraz Boh i kaža: nia byŭ jon jašče Boham i nia budzie!» Uziaŭ pryniaŭ usiu uładu ad jaho i puściŭ na ziamlu. I wieku jamu jašče pradoŭžyŭ; i pryniaŭ jon i hoładu i choładu.

Začym ludzi pierastali znać ab swaju śmierć.

(biełaruskaja kazka)

Upiarod ludzi bywała wiedali, kali ŭmirać buduć. Raz hetak paznaŭ čaławiek, što skora pamreć. Wyšaŭ jon na wulicu; kali pahladzić-až jaho zharoda walicca. Ot jon uziaŭ, dy sałomaju i prywiazwać koliki. A tady šče Boh chadziŭ pa ziamli z učanikami. Ot jon staŭ heta koliki prywiazawać, a Boh i idzieć. „Što heta, kaža čaławiek, sałomaju žwiazuješ koliki? ty-ž by ŭziaŭ uwitkami žwiazaŭ!»—At! skolki mnie žyć! Ja zaraz umirać budu! Na moj wiek sałomy chwacić; a chto budzie žyć paśla mianie, toj tady i žwiaža!

Nu Boh tady usierdziŭsia i tak daŭ, što nia stali ludzi balej znać, kali umirać buduć.

A toj čaławiek jak staŭ žyć, jak staŭ žyc, dyk i zharoda jaho razwalilasia i nowuju pastanawiŭ, i taja razwaliłasia.

MAŁITWA.

Nawučy mianie, Boža, lubić
Čystym sercam i ŭsioju dušoju
I dušu kab Tabie paświacić
I wiečna-by žyci z Taboju.

Nawučy Ty mianie paznawać
Adnu tolki swaju miłasernuju wolu,
Nawučy Ty mianie jak jaje pilnawać,
Sustreŭšy dolu j niadolu.

Ty swajoju pračystaju kroŭju,
Usich katoraj pryjšoŭ adkupić,
Praświaci mianie, Twajoju luboŭju
Nawučy mianie, Boža, lubić.

Wiera Maciajčuk.

U Wilni i wakolicach

× **Nowyja siabry Taryby.** Nowymi siabrami Taryby (Litoŭskaje Rady) paćwierdžany J. Alechna, K. Drangielis, ks. Purycki, S. Sylinh, M. Ičas i Waldemar.

× **Wiarnuŭšyjasia archiwy.** Nadowičy wiarnulisia roznyja duchoŭnyja archiwy z Tuły.

× **Pensii byŭšym rasiejskim uradnikam.** Načalnik upraŭleńnia razjaśniŭ, što pytańnie ab wypłacie pensyj byŭšym rasiejskim uradnikam (čynoŭnikam) jašče nie raźwiazana. U paasobnych zdareńniach niamieckija ŭłaści mohuć dawać užo ciapier padmohi z krajowych hrošaj.

× **Ab rasiejskich hrošach.** Pazyčkowaja kasa Ober Ost robić mienku carskich i dumskich hrošaj tolki z całymi podpisami kasira i ŭpraŭlajučaha. Numar papiery pawinien być dobra widać, a taksama tak zwanyja litary seryi. Na carskich papierach 500, 100 i 25 rub. carskija patrety pawinny być całymi. Papiery mohuć być trochi razarwanyja, ale nia zusim parwanyja.

× Zahadam Ober ost u mieżach našaha kraju b. rasiejskija wajennyja, a taksama b. siabry polskaha 1-ha korpusa pawinny što miesiac zajaŭlacca u wajennych ŭłaściaŭ. Sałdaty nia majuć prawa nasić formy. Kali wajennyja nia majuć cywilnaj wopratki, dyk pawinny pierarabić swaju formu, ale tady pawinny adaroŭkacca z niamieckimi aficerami. Roznaje aružže pazwalajeca nasić tolki majučy na piśmie ad niamieckaje ŭłady. Usie wajennyja pawinny zaŭsiody pry sabie nasić swaje legitymacyi.

× **Wiarnuŭšyjasia hubernatary.** Siudy pryjechała niekalki rasiejskich hubernataraŭ, miž inšymi i «naš» hubernatar Wierowkin.

× **Pahoda u wieraśni.** Tak zwanaje babiaje leta było sioleta 4-5 dzion, a tyja hady 10-14. Zusim pahodliwych dzion było tolki 3: 6, 11 i 18. Zatoje było 10 dzion chmarnych. Tak zwanych trapičnych (z temperaturaj +30) ŭ sioletnim wieraśni zusim nia było, jak nia było i tak zwanych letnich dzion (balej jak + 25). Najwyšejšaja temperatura była +25. 24-ha ŭ 3 h. 50 m. pa paŭdni. Najnižejšaja temperatura było 30 ŭ 5 hadz. naranicy (+2,9°). Siaredniaja temperatura — +12,5°, proci +12,3 letaś. Siarednija temperatury ŭ roznyja hadziny dnia byli:

7 h. naranicy +10,3° (letaś +10,?°)
2 h. papał. +17,0° („ +16,8°)
9 h. ŭ wieč. +11,9° („ +11.6°).

Dzion z asadkami było 11, za miesiac asadkaŭ było 40,5 mm. Samy mokry dzień byŭ 9, jon daŭ 10.8 mm. asadkaŭ. Śniehu abo hradu zusim nia było.

Sioletni wierasień byŭ šmat charašy za žniwień. Jon daŭ zmohu dobra pakapać.

× **Roznyja sałdackija rečy.** (wobuj, wopratka i h. d.) nia mohuć pierachodzić na ŭłasnaść cywilnych ludziej. U kaho z žycharaŭ buduć znojdzieny nazwanyja rečy, taho buduć karać turmoj abo štrafam da 10000 marak.

× Stadthaŭptman apawiaščaje, što na kožnuju siamju na chlebnyja karty buduć wydadzieny za 2 miesiacy $2^1/_2$ kub. metra droŭ pa 35 marak metr. Płacić treba, biaručy drowy.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najnižejšaja temperatura za apošnija dni była pawodłuk Celsija):

	najwyš	najniž
10—11	+ 14,0°	+ 6,4°
11—12	+ 15,1°	+ 4,9°
12—13	+ 13,0°	+ 6,5°
13—14	+ 20,0°	+ 10,9°

Wajna ci Mir?

BERLIN. Uradowaja N.D.A.Z. kaža, što prezydent Ameryki, Wilson, usiaŭ na siabie wialikuju adpawiadalnaść, bo ŭ jaho rukach dola wajny i miru.

BERLIN (W.T.B.). 12.X. *Uradowa.* U adkaz na pytańnie prezydenta Wilsona niamiecki ŭrad adkazawaje:

„Niamiecki ŭrad pryniaŭ punkty ŭstanoŭlenyja prezydentam Wilsonam 8-ha studnia i pażniej, jak basu dla doŭhaha sprawiadliwaha miru. Meta pierahaworaŭ mahła-b być značycca tolki ŭ parazumieńni ab praktyčnych padrobnaściach i ich wypaŭnieńni.

Niamiecki ŭrad dumaje, što ŭrady sajuźnikaŭ Ameryki stajać na hruncie zajaŭ prezydenta Wilsona. Niamiecki ŭrad zajaŭlaje, što zhadžajecca ŭ intaresach, kab zrabić zamireńnie, wypaŭnić pradłažeńnie prezydenta ab wywadzie wojska, jon prapanuje prezydentu sklikać miašanuju kamisiju, katoraja pawinna budzie zrabić parazumieńnie ab wywadzie wojska. Ciapierašni niamiecki ŭrad, katory niasie adkaz za mirnyja kroki, ŭtworan bolšaściu niamieckaha parlamentu, hetkim paradkam usie zajawy kanclera robiacca ad imi niamieckaha narodu“.

PARYŽ. Konserwatyŭnaja partyja ŭ Serbii staić za abližeńnie z Niamieččynaj; zadziajucca ŭ najbližejšyja dni adpawiednaj zajawy.

PARYŽ. «Echo de Paryž» zajaŭlaje, što Francyja i Anhlija zusim nie źwiazany słowam Wilsona i što jany buduć kirawacca swaimi ekanamičnymi, palityčnymi i wajennymi patrebami.

LONDON. «Dayly Cronika» piša: „prahrama Wilsona ustareła i nie adpawiadaje ciapierašnim patrebam sajuźnikaŭ.“

BERLIN. 12.X. Partyja konserwataraŭ Rajchstagu zrabiła hetkuju zajawu da mirnaha pradłažeńnia Wilsona: „wywad wojska z zaniataje terytoryi pierad pačesnym miram moža stać katastrofaj. Addańnie niamieckaj ziamli niazhodna z honaram Niamieččyny. Niamiecki narod ćwiordа pastanawiŭ baranić Baćkaŭščynu da apošniaha.

BERLIN. 12.X. Štats-sekretar Ercbergier pryniaŭ učora hłaŭnaha redaktara «Nord Deutsche Alg. Zeitung» i skazaŭ jamu, miž inšym: „Pieršaja pawinnaść dla niemcaŭ ciapier zachawać supakojnaść, dastoinstwa i ściudzionuju kroŭ. Našyja niepryjacieli, prociŭ katorych my praz 4 hady zrabili biaz liku hierojstwaŭ, nie pawinny dumać, što my praciahawajem ruku da mira z słabaści. My prapanujem mir dziela taho, što peŭny, što ni adna, ni druhaja starana nia moža mieć u hetaj wajnie rašučai pabiedy.

BERLIN. 13.X. Słabońnija hazety pišuć ab niamieckim adkazie Wilsonu z wialikaj surjoznaściu. Ab zhodzie Niamieččyny wywiaści wojski z zaniatych ziamiel hazety pišuć rozna. «Vorwärts» kaža, što hetuju achwiaru my pawinny prynieści hordaści worahaŭ, katoryja nia mohuć hawaryć z nami ab miry, pakul my stajom na ich ziamli. «Vossische Zeitung» piša, što hetym Niamieččyna addaje swaju dolu ŭ ruki Wilsona. «Germania» piša: „hetym krokam my wykazawajem poŭnaje dawierje swajo Wilsonu“.

Prawyja hazety pišuć wielmi rezka. «Täg. Rund.» kaža ab padčynieńni, «Post» ab unižeńni, «Deut. Zeit.» ab dakumencie sorama.

Z USIAHO KRAJU.

Ab budučyni našaha kraju.

Hieneralny sekretar niamiecka-litoŭskaha tawarystwa, baron v. der Ropp i bałtycki palityk Pawło Šyman 7-ha kastryčnika padali reichskancleru zajawu, što ŭsio nasialeńnie Litwy i Bałtyki z wialikaj trywohaj dumaje ab mahčymaści wychadu niamieckaha wojska. Heta wyzwała-b žniščeńnie žyćcia i mieńnia žycharaŭ balšewikami. Zajawa prosić praduŭžyć niamieckuju okupacyju pad hetkimi warunkami: 1) Sprawy našaha kraju buduć u budučyni naležać da niamieckaha ministerstwa mižnarodnych spraŭ: 2) Jak najbaržej treba stwaryć 3 arhanizacyi (adnu dla Litwy, druhuju dla łatyskaj, treciju dla estonskaj Bałtyki) z najwydatniejšych ludziej usich nacyjanalnaściaj 3) Hetyja arhanizacyi pawinny ŭ parazumieńni z partyjami kraju sklikać narodnyja pradstaŭnictwy. Henyja pradstaŭnictwy wybirajuć ministraŭ z usich nacyjanalnaściaj; 4) Henyja ministry prymajuć na siabie ŭpraŭleńnie krajem. 5) B. miestawyja samaŭpraŭleńni zaraz ža pačynajuć swaju pracu.

Žydy prociŭ pryłučeńnia Biełarusi da Polščy.

Žydoŭskaja haze a „Jüdische Rundschau“, orhan žydoŭ syonistoŭ, wostra wystupaje proci planu niamieckaha ŭradu pryłučyć Wilniu i wokruh Horadna-Biełastok da polskaha hasudarstwa“ Hazeta kaža, što ŭsie žydy jak adzin, padymucca proci niesprawiadliwa i škodnaha pryłučeńnia našaha kraju da Polščy.

Litoŭski ŭrad

Nadowičy wyjechała ŭ Berlin delehacyja z składu prezydyuma Litoŭskaje Taryby dla sfarmawańnia paŭnamoč naha litoŭskaha ŭradu.

Kandydatam u ministry handlu, pramysłu i hrašowych spraŭ namiečajuć b. siabru Hasudarśćwienaje Dumy M. Ičasa.

Manapoli.

Pa zahadu hłaŭnakamandujučaha na ŭschodzie Litwa i Bałtyka tworać razam „mytnuju, manapolnuju i padatkawuju ziamlu Ober Ost“. Heta datyčyć manapolaŭ śpirytusu, siarničak, sacharyny, padatkaŭ na machorku, na siaŭbu tytunu, brawarstwa, štempelnaha padatku i padatkaŭ na sol.

Biełaruskaja propawiedź

(Ad našaha karespandenta).

Nadowičy ŭ Horadna pryjaždžaŭ świadomy biełarus o. protojerej Kanstantyn Dawidowič. U niadzielu 29 wieraśnia jon u carkwie ŭ Horadnie mieŭ propawiedź pabiełarusku. Spačatku o. protojerej jewanhelie, pračytanaje ŭ sławianskaj mowie, abjaśniŭ pabiełarusku, a potym mieŭ pramowu, u katoraj u haračych słowach wykazaŭ patreby i pawinnaści našaha narodu. Z hrudziej baciuški wyliwałasia bieskaniečnaja lubaść swajho narodu i žadańnie jamu ščaścia, dabra. Narod z hłybokim učućciom i radaściaj pryniaŭ propawiedź u rodnaj mowie. Čuwać byli hałasy ŭ časie propawiedzi: „ale, a što, woś dyk dobra, a niaŭžož!“

Balej by nam hetkich baciuškaŭ!

O. protojerej Dawidowič pajechaŭ nazad u Babrujsk, ale abiacaŭsia na nowy hod pryjechać na zaŭsiody ŭ Horadn.

Parchwien z Horadna.

HORADNA. (ad našaha karespandenta). Biełaruskaja škoła tut wielmi dobra pastaŭlena. Dziaciej u joj bolš sotni. Prahrama škoły wielmi blizka padychodzić da ruskich prychodskich škoł ministerstwa narodnaje aświety. Školu na patrebnuju wyšyniu pastawili tutejšyja wučycieli, ščyryja biełaruskija patryoty, što znajuć swaju rabotu i addajuć usie swaje siły na hadawańnia maładoha biełaruskaha pakaleńnia. Dobryja i razumnyja adnosiny da škoły baciuški. o. protojereja Karčynskaha zachwočawajuć zapisawacca ŭ škołu. Škoda tolki, što na ŭsiu Horadniu adna biełaruskaja škoła, u katoraj znachodzić nawuku sotnia biełaruskich prawasłaŭnych dziaciej. A dzie padziecca rešty prawasłaŭnym biełarusam, a taksama ŭsim biełarusam katalikom? Patrebna jak najbaždžej adkryć tut jašče niekalki biełaruskich škoł. Heta zusim nia trudna, treba tolki, kab ab hetym parupiłasia miascowaje duchawienstwa i intelihencyja. U hetym spradwiečnym čysta biełaruskim mieście wialiki hrunt dla biełaruskaj nacyjanalnaj pracy. Jość tut i ludziej šmat, patrebna tolki balej *čaławiekaŭ.*

Karpa Dubok.

SUCHAWOLA. Sakolskaha pawietu. Niadaŭna tut byŭ wikarym ksiondz Adam Malinoŭski. My ŭžo hetulki bačyli dzikich prajaŭ polskaha šowinizmu, što zdajecca hetym nikoha nia ździwiš. Adnak ks. A. Malinoŭski i tut ździwiŭ usich. My ŭžo nia kažam ab tym, što ks. A. Malinoŭski nazywaŭ biełaruskuju mowu chamskaj, świnskaj, bo hetki ździek my ŭžo pryzwykli bačyć ad ksiandzoŭ-polakoŭ. Ks. A. Malinoŭski nia tolki ździeŭ z hałoŭ sialan šapki dziela taho, što jany nie «rogatyŭki», nia polskija, jon nia tolki nie adkazawaŭ na pytańnie zrobleñaje ŭ biełaruskaj mowie, ale i rabiŭ toje, ab čym pačuŭšy wałasy na haławie tapuracca; Ks. A. Malinoŭski na spowiedzi dawaŭ pakutu nie hawaryć pabiełarusku. Ks. A. Malinoŭski ciapier pierawiedzieny ŭ Uhowa, jak kažuć na probašča.

J. Zawyhanski.

— —

HORODNA. U toj paniadziełak na ŭsich kryžawych wulicach možna było bačyć žałobnyja abwiestki ŭ žydoŭskaj i niamieckaj mowie z hetkim źmiestam: „proci šmuglaroŭ jeminymi rečami budzie zroblieny «Chereń» (relihijnaje prakiaćcie). U 4 hadziny dnia ŭsie kramy naležyć začynić i ŭsie pawinny pryści ŭ synagogu, kab wysłuchać praklaćcia“. U wialikaj synagozie byli wystaŭleny dźwie truny i try rabiny pryčytali źmiest praklaćcia.

HORODNA. U adnu z apošnich nočaŭ złodziei z prytułku ŭkrali da woli wialikuju partyju jeminnych rečaŭ. Złažyŭšy ŭsie rečy złodziei zakalili istopku i ŭciakli.

PRYHODZIČY. Tut na Niomnie zadzierżana wialikaja barka z hreččynaj, pšanicaj, žytam i jačmieniam dla Horadna. Arystawana 3 łodačniki. Zbožža konfiskawana.

TAŁOČKI. Nadowičy adhetul u Horadna byli adpraŭleny 300 centneraŭ žyta ŭ dwoch wahonach. Pry rewizii ŭ Horadnie niestawała 22 miaškoŭ. Śledztwa pakazała, što 4 mužčyny, što jachali ŭ pojeździe, wykinuli henyja 22 miaški na bok darohi, adkul ich zhodna z umowaj unios u swajo humno adzin sialanin.

KURŠANY. U aŭtorak na tym tydni pryšli da tutejšaha mielnika troje ludziej i skazali, što jany majuć za had ad niamieckaje ŭłaści zrabić dezynfekcyju. Mielnik, praŭda, skazaŭ, što ŭ jaho siamji chworych nia było, ale «sanitary» pastawili na swaim. Pry pomačy adumysłowaha aparatu jany napuścili poŭnuju chatu dymu, ad katoraha mielnik i jaho siamja zachwareli. Jak nazaŭtraje mielnikawa siamja pračnułasia, to „sanitary" ščeźli, razam z imi i 7.000 rubloŭ z šafy.

PAPARCY. Kašadarskaha p. Jašče z apošniaha paŭstańnia tut stajali ruiny kłaštaru i kaścioła. Ciapier dziakujučy starańniem ks. Cymkusa budujecca nowy kaścioł.

KRUK, Johaniškielskaha paw. Tut złoŭleny b. rasiejski unter — oficer, Iwan Marozaŭ, što staŭ wiadomym jak pawadyr adnej razbojnickaj bandy, katoraja terroryzawała wakolicy. Marozaŭ byŭ užo raz znojdzieny i pry im znojdziena 400 tysiač marak. Jamu adnak udałasia uciačy. Ciapier pry im našli 30 tysiač marak, a taksama «službowy paradak" dla jaho razbojnickaj bandy z spiskam siabraŭ jaje. Dziakujučy apošniamu ŭłaści dawiedalisia, što ŭsie 40 razbojnikaŭ byli sialanie, što ŭ dzień spakojnymi žycharami, a ŭ wiečary rabilisia bandytami. Usie jany aryštawany.

BIEŁASTOK. Na Mikałajeŭskaj wul. złodziei prałamali toŭsty mur i abakrali šawiecki mahazyn.

BIEŁASTOK. Kačahar na čyhuncy, Baranoŭski prabawaŭ wywieści ŭ Polšču partyju myła i byŭ za heta za sudžany na 100 marak štrafu.

WYHODA. U tutejšych wakolicach u apošni čas było niekalki kradzieżaŭ uradžaju, asabliwa burakoŭ, kapusty i bulby. Čaść złodziejaŭ paznata.

MARYJAMPOL. U blizkim časie adkrywajecca tut realnaja škoła wyšejšaha typu.

KOŬNA. Archiŭ žmudzkaj katalickaj dyecezyi wiarnuŭsia z Tuły siudy.

BIRŽY. Sioleta ŭwosień adkrywajecca tut litoŭskaja ziemlarobnaja škoła.

PANKŠTALIŠI. 24 wieraśnia wiarnuŭsia z Rasiei Władysłaŭ Nawiens. Jon zastreliŭ swaju žonku i sam zastreliŭsia, bo dawiedaŭsia, što jaho žonka było ŭ znosinach z inšymi.

Z Finlandyi.

HELSINGFORS. (W.T.B.). 9.X. Sejm na asnowie § 38 z 1772 h. wybraŭ za karala prynca Frydrycha Karla Hessenskaha i naznaŭ nastupnikami jaho jaho patomkaŭ. Agraryi i niekalki respublikancaŭ ŭ wybarach nia prymali ŭčaścia.

Ukraina.

BERLIN. 7 kastryčnika wyjechaŭ pojezd z Kijewa z rasiejskaj mirnaj delehacyjaj. U Bachmačy ŭkrainski ŭradnik za dziaržaŭ pojezd i zahadaŭ treści. Treśli niekalki hadzin. Aryštawanych 48 čaławiek adwiaźli ŭ Łukajeŭskuju turmu.

Z Polščy.

WARŠAWA. 9.X. Sabrańnie ŭsich aktywistyčnych hrup pryniało łozunh złučańnie ŭsich polskich ziamiel, ukliučajučy i «polskija ŭschodnija akrainy" i ŭtwareńnia koalicyjnaha ŭradu, katoraha pieršaj metaj budzie arhanizacyja polskaje armii.

Asabliwa enerhičnuju dziejnaść wykazawaje „Liga ŭschodnich ziamiel".

WARŠAWA. 12.X. učora była tut wialikaja karonnaja rada, katoraja zajmałasia sprawaj pieradačy niamieckimi ŭłaściami ŭpraŭleńnia krajem i arhanizacyi armii.

WIESTKI Z RASIEI.

BERLIN. 10.X. Tutejšaje rasiejskaje pasolstwa nakazawaje: „u wajnie z čecha - sławakami sawieckija wojski zaniali Staŭropol".

Z usiaho świetu

BERLIN. 12.X. Štokholmskija hazety zajmajucca pytańniem, što staniecca z naležyŭšymi da Rasiei dziaržawami, jak niamieckija wojski wyjduć z ich. Jany stanuć achwiaraj bolšewizma. Hetyja krai, choć jany i chočuć u budučynie być zusim swabodnymi, ŭsiož-tki ciapier žadajuć niamieckaj apieki. Niebaspečnaść tym wialikšaja, što ŭ samych hetych krajoch jość wohniščy bolšewizma.

WIENA. Imperatar pryniaŭ u aŭdyencyi 30 deputataŭ roznych nacyjanalnaściaj i partyj. Namečana ministerstwa ŭsich narodaŭ Aŭstryi. Čechi zajawili, što nia ŭwojduć u jaho.

WIENA. Aŭstryjacki parlament. Ukrainiec Utyk damahajecca, kab palaki jak možna skarej pakinuli ukrainskija ziemli, što naležać ciapier da Polščy. Niamiecki nacyjanalist Kraft kaža, što niemcy Aŭstryi žadajuć pryłučycca da Niamieččyny.

LWOU. 19 kastryčnika siudy zzywajucca pradstaŭniki ŭsich ukrainskich ziamiel, kab utwaryć ukrainskuju nacyjanalnuju radu.

LWOU. Ukrainiec, minister Korbačeŭski, i mitrapalita Septycki sklikali konferencyju ukraincaŭ, katoryja wykazalisia za niezaležnaść wenhierskich i aŭstryjackich ukraincaŭ.

ZAHREB. 16.X. Tut utwaryłasia nacyjanalnaja rada paŭdniowych sławian, u katoraj jość pradstaŭniki 90% usiaho paŭdniowa sławianskaha nasialeńnia Aŭstryi. Nacyjanalnaja rada zajawiła, što paŭdniowa sławianskaje pytańnie jość pytańnie miżnarodnaje, katoraje budzie raźwiazana na kongresie ab miry.

FRANKFURT. Burmistr Strasburga, Šwander, naznačajecca namieśnikam Elzas-Lotaryngii. Elzaski deputat Hauf štats-sekretarom Elzasa.

BERLIN. 12.X. Impieratar zahadaŭ napisać śpiski asob, pakaranych za palityčnyja prastupki. Henym asobam budzie darawana kara.

WIENA. 11.X. Wenhierski minister-prezydent Wekerle padaŭ u adstaŭku. Swaim nastupnikam jon rekomendawaŭ barona Własiča.

HAAGA. U Anhlii šyrycca surjoznyja zabastoŭki na bolšewickaj asnowie.

SOFIJA (B.T.A.). 10.X. Hazety nakazawajuć, što hałoŭnakamandujučy Žekow źmieščany z uradu.

TELEHRAMY.

Niamieckija apawiaščeńni

11.X. Zachodni teatr.

Na paŭdnia zachad ad Due niepryjaciel wioŭ dalej swaje šturmy praciŭ adrezku na paŭdnia ad Skarp. Niepryjaciel adkinieny z ciažkimi stratami. Miž Kambre i San-Kanten adkinieny silnyja šturmy niepryjaciela. Miž Sentecjen i Eń my adwiali našyja wojski nieznačna ad woraha na paŭnočny bierah Er. Na ŭschodnim bierazie Maas amerykancy atakawali wialikimi siłami miž Siuzy i lesam Homon. U ciažkich bitwach jany adkinuty.

——

U wieraśni my žbili 773 niepryjacielskija samaloty, z ich 450 u našych rukach. My stracili tolki 107 i 103 šary na prywiazi.

Paŭdniowa-ŭschodni teatr. Na paŭdnia ad Niš našyja wojski stykajucca z serbami i francuzami.

12.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: My adyjšli nazad z pazicyi na zachod ad Due na liniju stary Wandel—Harn—Henen Lejtar. Na paŭnočna-ŭschod ad Kambre niepryjaciel atakawaŭ miž Šeldaj i Sen-Wast. Niepryjacielu ŭdałosia tolki ŭwarwacca ŭ Žywi. Na rešcie frontu my adkinuli niepryjaciela pierad našymi linijami i zrabili jamu wialikija straty.

Front niamieckaha Naślednika: Zaŭziatyja ataki anhličan, amerykancaŭ i francuzaŭ naabapał Boen adkinieny. Na paŭdnia ad Laon my ačyścili Šmen du Dan nieznačna ad niepryjaciela.

Front Galwica:: Naabapał Er i naabapał Maas niepryjaciel wioŭ zaŭziatyja ataki, katoryja złamalisia z ciažkimi stratami. Lasy Piunel i Orn, što byli časowa ŭtračany, ciapier adabrany nazad.

13.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Na abapał Due my stykajemsia z niepryjacielem. Na paŭnočna-ŭschod ad Kambre my ŭnačy z 11 na 12 troški adyšli ad niepryjaciela. Miž Soleń i Lekato niepryjaciel atakawaŭ z wialikimi siłami. Naabapał Hejwili jamu ŭdałosia ŭwarwacca ŭ našyja linii, ale kontratakaj my zaraz-ža jaho ŭznoŭ wykinuli.

Front Niamieckaha Naślednika: Na poŭnač ad Uaz niepryjaciel pačaŭ krepkija šturmy. Niepryjaciel usiudy adkinuty, miascami išła zaŭziataj bitwy na štychi. Na froncie miž Uaz i Eń niepryjaciel pamału išoŭ za nami. Niepryjacielskija atrady, što pierajšli praz Eń, byli ŭziaty ŭ pałon.

Front Galwica: Nastupleńni niepryjaciela na zachodnim bierazie Maas adkinieny. Na ŭschodnim bierazie Maas miž lesam Ormon i Warwil amerykancy wiali z wialikimi siłami swaje naprasnyja šturmy. U upornych bitwach jany byli zusim adkinieny.

Front Albrechta Wiurtemberskaha: Na zachod ad Bumon i na poŭnač ad kanału Rejn-Rona my ŭziali pałonnych.

Paŭdniowa ŭschodni teatr.

Pad Nišam bitwy. Našyja wojski adyšli na poŭnač ad miesta i pakinuli Niš niepryjacielu.

Kala wajny

SOFIJA. Miašanaja kamisija pry ŭčaści aficeraŭ sajuznych dziaržaŭ pačała swaje pierahawory ab pieradańni sajužnikam telehrafaŭ, telefonaŭ i čyhunak u Baŭharyi.

BUKAREŠT. 9.X. Hramadzianstwa spadziajecca z peŭnaściaj karyści z ahulnaha palityčnaha pałažeńnia.

SAŁONIKI. 10.X. Sajuźnikam zdałosia 65 000 baŭhar zhodna z umowaj, pa katoraj usie baŭhary na zachad ad Uskluba robiacca pałonnymi

BERLIN (W.T.B.). 11.X. Nawakoł Anhlii našyja padwodnyja łodki ŭznoŭ zatapili 21.000 tonn.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.